

NASTAVENÍ DIGITÁLNÍHO APARÁTU – FORMÁT OBRAZOVÉHO SOUBORU A ROZLIŠENÍ

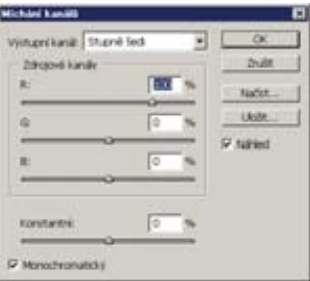
Fotografujete-li digitálním aparátem, obvykle máte možnost si jej nastavit podle svých požadavků. Zde je několik pokynů, které vám umožní dosahovat maximálně kvalitních obrázků.

- Pokud používáte digitální aparát, který umožňuje specifikovat velikost obrazového souboru, nastavte maximální velikost souboru. Pokud máte možnost určit konkrétní rozlišení, použijte to nejvyšší. Pokud tedy máte možnost volit mezi 640 × 480, 1280 × 960 nebo 2 560 × 1 920, vyberte 2 560 × 1 920. To zajistí, že váš snímek bude obsahovat všechny informace, které je váš senzor schopen zaznamenat.
- Používejte co nejmenší kompresi (v případě JPEG). Pokud váš aparát umožňuje zvolit kvalitu obrázku, např. pomocí hodnot „super fine“, „fine“ a „normal“, vyberte „super fine“. Komprese je způsob ukládání dat, který zajišťuje, že obrázky

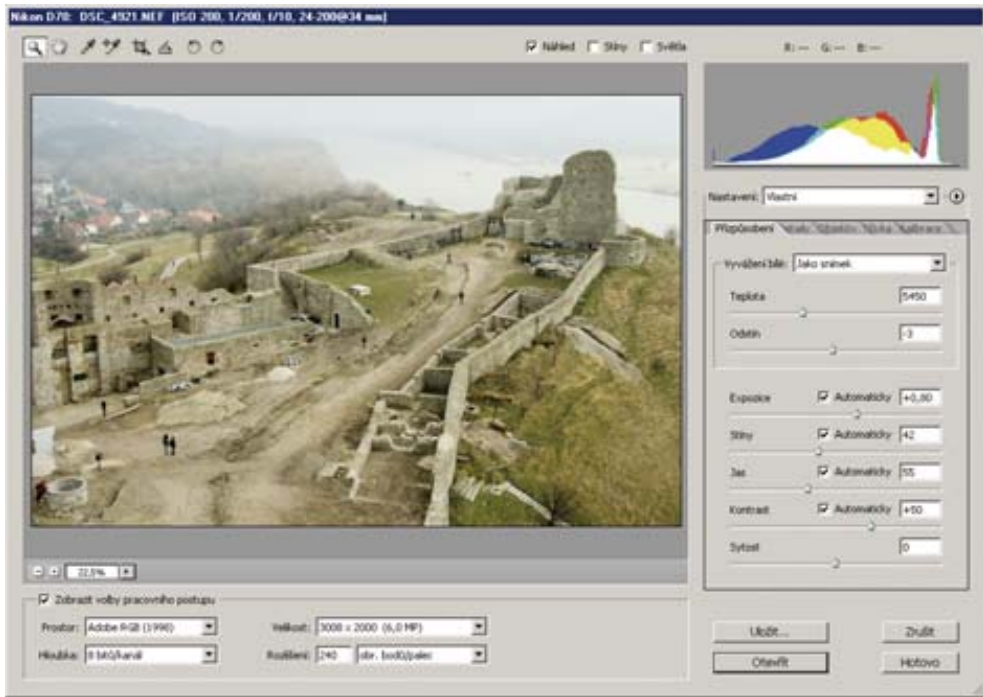
- zabírají na paměťové kartě méně místa, ovšem na úkor kvality fotografie.
- Nevylepšujte obrázky nastavením silnějšího kontrastu nebo ostrosti. Tyto úpravy je vhodné provádět až na PC, které nabízí větší kontrolu. A konečně – vyhněte se použití digitálního zoomu. Pokud si chcete objekt přiblížit, použijte buď optický zoom, nebo se k fotografovanému objektu více přiblížte po vlastních nohou.
 - Máte-li aparát, který vám umožňuje volit mezi formátem JPEG a TIFF, zvolte formát TIFF a nastavte mu maximální nabízené rozlišení. Snímek sice zabere na kartě podstatně více místa, nicméně alespoň máte jistotu, že snímek nebude zkomprimován se ztrátou obrazových dat. Při fotografování ve formátu TIFF se obvykle neobejdete bez karty s větší kapacitou, popř. s náhradní kartou. Buďte připraveni kartu raději vyměnit, než přejít na úspornější JPEG.

Největší fotografie, kterou jsem byl schopen vytisknout v přijatelné kvalitě z tohoto snímku pořízeného digitálním aparátem se třemi megapixely, měla rozměr 13 × 18 cm. Při fotografování digitálním aparátem nečekejte, že při daném rozlišení dosáhnete nějakého zázraku. Některé programy pro úpravu fotografií sice mohou odvést dobrou práci při převzorkování obrázku, nicméně výsledek je v mnoha případech odlišný od originálních dat, protože vysoké převzorkování obvykle zhoršuje kvalitu obrazu.

Barevný obrázek, který jste získali ze svého digitálního aparátu, můžete snadno převést na černobílý. Jednoduchý způsob konverze spočívá v tom, že v programu Adobe Photoshop kliknete na menu **Obráz**, kde vyberete volbu **Přizpůsobení** a zvolíte **Míchání kanálů**. V dialogovém okně, které se vám nyní otevře, pak zatrhněte volbu **Monochromatický** (nachází se ve spodní části tohoto dialogu). Jezdci pro jednotlivé kanály vám následně umožní přizpůsobit konverzi podle vašeho přání.

Uživatelé digitálních aparátů začínají stále více používat formát RAW, protože nabízí – v porovnání s klasickými grafickými formáty – nesrovnatelně větší možnosti přizpůsobení fotografie požadavkům uživatele. Nevýhodou je, že od uživatele vyžaduje větší podíl jejich práce, protože proces vytvoření finální fotografie se přenáší z aparátu do počítače – RAW totiž obsahuje surová obrazová data, která nebyla zpracována procesorem fotoaparátu. RAW je kvalitnější než JPEG, protože zachovává veškerá data, a praktičtější než TIFF, neboť zabírá podstatně méně místa jak na paměťové kartě, tak i na harddisku. Horní obrázek ukazuje náhledy fotografií ve formátu RAW z Nikonu D70 v programu Zoner Photo Studio. Spodní obrázek demonstruje možnosti úprav fotografie ve formátu RAW v programu Camera RAW, který je nedílnou součástí Adobe Photoshopu.

■ Pokud máte digitální aparát, který vám dovoluje volit mezi formátem JPEG, TIFF a RAW, jednoznačně nastavte formát RAW. Soubory v tomto formátu totiž zabírají na paměťové kartě až o polovinu méně místa v porovnání s TIFF. A to ani nemluvíme o největší výhodě tohoto formátu, kterou je skutečnost, že data jsou uložena na paměťovou kartu bez toho, aby byla nějak zpracována procesorem digitálního aparátu – to znamená, že na paměťovou kartu se ukládají surová data přímo ze senzoru. Jediným nedostatkem formátu RAW je to, že při práci s ním se pochopitelně neobejdete bez speciálního softwaru, který dokáže podle vašich požadavků

vytvořit finální podobu snímku. Tyto programy vlastně suplují práci procesoru v digitálním aparátu. Tento software je ovšem běžně dostupný – nabízejí jej jak výrobci samotných aparátů, tak i nezávislí výrobci třetích stran, jako je například společnost Adobe. Pro pohodlné zpracování obrázku ve formátu RAW je potřeba, aby vaše PC mělo dostatek paměti RAM a rychlý procesor. Fotoaparáty s podporou formátu RAW navíc umožňují ukládat fotografie v alespoň 10–12 bitech na kanál (standardně je to 8 bitů/kanál). To jednoduše znamená, že ve snímku je zachyceno více informací – alespoň pokud jde o tonalitu, kontrast a sytost barev.

Vytisknout v podstatě můžete libovolný snímek, který jste kdy nafotili. Tento barevný diapositiv jsem pořídil v roce 1975 na film Kodachrome. O více než čtvrtstoletí později jsem ho naskenoval, převedl jsem ho do černobílé podoby a provedl rychlou úpravu obrázku, abych odstranil některé obrazové vady (např. prach a škrábance), zvýšil kontrast a vylepšil tonalitu.

SKENERY

Jestli jste někdy fotografovali na film, pak je nezbytnou součástí vybavení vaší digitální temné komory skener. Budete možná překvapeni kvalitou detailů, jež může skener poskytnout.

Ploché skenery používané ke skenování fotografií a filmů vypadají a pracují obdobně jako kancelářské kopírky. Když spustíte skenování, CCD snímač postupuje po předloze a digitalizuje řádek po řádku. Plochý skener můžete použít nejenom pro skenování fotografií na papíru. Já například jsem svůj skener využil i ke skenování obrazů na skle nebo na kovu atd. Dražší skenery jsou vybaveny adaptérem na film, který lze použít pro skenování negativů a diapositivů. K témuž účelu můžete sice použít i jednoúčelové filmové skenery, nicméně jsem zjistil, že skutečně kvalitní plochý skener s filmovým adaptérem je pro skenování negativů a diapositivů zcela dostačující.

Většina skenerů umožňuje vedle skenování v režimu RGB (barevném) práci i v černobílém režimu. Já skenuji všechny své černobílé obrázky v režimu RGB a následně je převedu do černobílých obrázků za použití nástroje Míchání kanálů, o kterém budeme hovořit v následujících kapitolách. Pokud spěchám, použiji k provedení konverze jednoduchý příkaz `Obráz -> Přizpůsobení -> Odbarvit`. Některé novější skenery fungují lépe v černobílém režimu než v barevném. Vyzkoušejte si váš vlastní skener, abyste zjistili, kdy podává nejlepší výsledky. Pamatujte si rovněž, že budete-li pracovat v černobílém režimu, bude velikost vašich souborů oproti stejným souborům v RGB třetinová. Toto však žádným způsobem neovlivní celkový stupeň rozliše-

ní nebo kvality. Protože některé skenery pracují lépe v režimu RGB a hůře v černobílém, přičemž některé skenery prací v černobílém režimu nezvládají vůbec, zjistěte si tyto informace předem – ještě před samotnou koupí skeneru.

SOFTWARE SKENERŮ A ÚPRAVY OBRÁZŮ

Dost často bývám překvapen úrovní detailů, které mi můj skener poskytuje, zejména tehdy, srovnám-li obrázek na monitoru s fotografií na papíru, již jsem předtím vyrobil v konvenční temné komoře. A stejně tak překvapena je řada mých kolegů. Vypadá to, jako by se skener doslova „zakousl“ do obrázku a odhalil detaily a bohatství tónů, které byste jinak našli pouze při prosvícení filmu a použití silné lupy.

Jestliže kvalita negativu, který skenujete, je problematická (je například podexponovaný či poškrábaný, některé jeho části jsou přepálené či vybledlé), můžete použít software, jenž je dodáván ke skeneru, abyste tato místa opravili předtím než obrázek uložíte do počítače a začnete jej upravovat. To, zdali prostřednictvím skeneru provádět některé zásadnější úpravy, je ovšem otázka do diskuse. Já se například snažím o určitý kompromis, kdy některé menší úpravy provádím přímo ve skeneru a zbytek pak pomocí specializovaného softwaru pro úpravu obrázků.

Skener je v digitální temné komoře skutečně nezbytným nástrojem. Obzvláště praktické jsou ploché skenery, neboť vám umožní obnovit staré fotografie z rodinného alba nebo vytvářet kopie z fotografických materiálů, které jsou obtížně zpracovatelné i v klasické temné komoře. Tento negativ na skleněné desce pocházející z roku 1890 jsem vložil do plochého skeneru, překryl listem čistého bílého papíru a naskenoval. Výsledkem mé práce byla výborná fotografie o rozměru 28 x 35 cm.

CO VYTVOŘÍ NEJLEPŠÍ FOTOGRAFII: NASKENOVANÝ FILM NEBO KVALITNÍ SNÍMKY Z DIGITÁLNÍHO APARÁTU?

Jak digitální aparáty nabízejí snímky se stále vyšším rozlišením, neustále se diskutuje o tom, jak dosáhnout nejlepších výsledků při tisku fotografií. Ve své první knize vydané před sedmi lety, kde se popisovalo toto téma, jsem se postavil na stranu filmu. V této knize a u svých nových fotografií jsem už o tom přesvědčen méně. Stále pracuji se svým archívem filmů a hledám zajímavé fotografie, které bych po naskenování mohl digitálně vytisknout. Stále fotografuji na film. Avšak stále více zjišťuji, že dávám přednost pořizování fotografií přímo digitálním aparátem.

Kvalita fotografie je pochopitelně závislá na mnohem větším počtu faktorů, než je pouhý počet pixelů, stejně jako kvalita obrázků z filmu je výsledkem správné expozice, vyvolání, výběru objektivu atd. Obě média jsou závislá na dovednosti fotografa a na tom, jak fotograf umí pracovat se světlem, s expozicí a s daným fotografickým námětem.

Pokud dáváte přednost fotografování na film a nemůžete investovat do dobrého skeneru, existuje spousta provozoven, kde vám snímky rádi naskenují. Ovšem stejně jako u fotolabů i zde můžete narazit na firmu podávající mizerné výsledky. Má rada zní – otestujte si firmu vybranými vzorky různých filmů (s různými expozicemi) a přesvědčte se o kvalitě jejich práce předtím, než jim svěříte nějakou větší zakázku.

Ať už v počítači pracujete se snímky, které byly pořízeny digitálním aparátem nebo se snímky naskenovanými z filmu, nejlepších výsledků dosáhnete tehdy, když obrazový soubor, s nímž pracujete, bude obsahovat maximální množství detailů. Různé činnosti, jako je zesvětlení obrázku, ztmavení obrázku, přidání kontrastu atd., provádějte až dodatečně v počítači, nikoliv při vlastním fotografování nebo skenování snímku. Tento obrázek jsem například vytiskl bez jakékoliv úpravy, přičemž věrně odpovídá své předloze. Správně naskenované nebo dobře exponované fotografie vám dokáží velmi usnadnit proces převodu fotografií do jejich papírové podoby.

Při skenování lze do určité míry opravit chyby v expozici. Toto je možné provést i později pomocí technik, o nichž se zmíním ve čtvrté kapitole. Zde je jednoduchý příklad. Negativní snímek na této stránce nahoře je na první pohled jasně podexponovaný. Pokud bychom pořídili tištěnou podobu jeho pozitivní verze bez jakýchkoliv úprav, dostali bychom výsledek, který demonstruje fotografie na protější straně nahoře. Obrázek jejího histogramu to dokládá více než jasně. Podle histogramu (pro obrázek vpravo nahoře) jsou stíny i světla ořezané, nicméně hlavní ztráty se projevují v oblastech stínu. Když v tomto dialogovém okně posuneme malý bílý trojúhelníček zcela vpravo směrem více vlevo, získáme vyšší kontrast a lepší tonální podání, a to bez další ztráty detailů ve stínech (ale v tomto případě za cenu mírného ořezání světla). Schopnost upravit pouze jednu část tonální křivky, např. pouze stíny, aniž bychom současně provedli totéž v oblasti světla, odlišuje tento přístup od práce s kontrastním papírem v klasické temné komoře. (Poznámka: podobné úpravy, ale bez ořezání světla a bez zvýšení celkového kontrastu, můžete dosáhnout posunem středního trojúhelníčku vlevo. Obvykle vede k uspokojivému výsledku kombinace několika úprav.)

